

УДК 811.161.2'35:070(73)

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-933X/2026-XXVI-26>

ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В США: ПРАВОПИСНІ НОРМИ

Телєжкіна Олеся

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української мови та славістики
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
ORCID ID: 0000-0002-2953-7368

У статті досліджено роль української періодики в США як засадничого фактора збереження національної ідентичності та тяглості лінгвальної традиції. Протягом тривалого історичного періоду діаспорна преса виступала унікальною платформою для функціонування української мови в екстралінгвальних умовах, забезпечуючи неперервність її розвитку поза межами материкової України. Актуальність розвідки зумовлена необхідністю вивчення специфічних мовних моделей, що відображають динаміку комунікативної взаємодії українства в глобалізованому просторі.

Мета пропонованої статті – проаналізувати особливості мовної організації публікацій в українській періодиці США. Окреслена мета передбачає виявлення специфічних рис на правописному та граматичному (у зв'язку з правописним) рівнях, а також з'ясування ролі діаспорної преси як інструмента збереження автентичної мовної норми в умовах тривалого іншомовного середовища. Об'єкт наукового вивчення – тексти українськомовних періодичних видань США різних хвиль еміграції, а предмет – особливості їхнього орфографічного відтворення.

Здійснені в роботі спостереження засвідчують, що газети і журнали української діаспори в США, створені в різний час, не були однорідними за мовним доладуванням. Так, видання, засновані наприкінці ХХ століття чи на початку ХХІ, зберігають ознаки орфографії та граматичної організації (у зв'язку з правописом), чинні в українській мові від 1993 року з поступовим переходом до норм правопису 2019 року (газети «Громада», «Час і події»). Часописи, робота яких була започаткована наприкінці ХІХ століття і до першої половини ХХ, максимально зберігають і послідовно відтворюють риси орфографії, зафіксовані в правописі української мови 1928 і словниках, видрукованих у цей період (газета «Свобода», журнали «Вісті комбатанта», «Розбудова держави»). Такі розбіжності вказують на те, що видання засновували представники різних поколінь емігрантів, які мали відмінний досвід використання чинних (у відповідний час) мовних норм. Однак незважаючи на різне бачення: збереження автентичної правописної системи (газета «Свобода», журнали «Вісті комбатанта», «Розбудова держави») чи вживання сучасних правил орфографії ХХІ (газети «Час і події», «Громада»), засвідчується розгортання неповторного мовного середовища в діаспорі, функціонування якого уможливляє збереження мовної традиції, її розвиток і удосконалення, витворення самобутнього середовища, де українська мова виступає одним із маркерів національної ідентичності.

Ключові слова: українська мова, мовне середовище, національна ідентичність, діаспора, правописна норма.

Tieliezhkina Olesia

Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of Ukrainian Language and Slavic Studies
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

**SPECIFIC LANGUAGE FEATURES OF THE UKRAINIAN DIASPORA
PERIODICALS IN THE USA: ORTHOGRAPHIC NORMS**

The Ukrainian diaspora periodicals in the United States of America are one of the main tools for preserving national identity. For many decades, Ukrainian magazines in the USA have created a unique linguistic environment that testified to the development and functioning of the Ukrainian language outside mainland Ukraine and supported the continuity of the linguistic tradition. The relevance of the research is due to the need to study the linguistic model, with the help of which the diaspora press reflects the dynamics of interaction of Ukrainians around the world in general and in the USA in particular.

The purpose of the proposed article is to analyze the features of the linguistic organization of publications in Ukrainian periodicals in the USA. The outlined goal involves identifying specific features at the orthographic and grammatical (in connection with orthography) levels, as well as clarifying the role of the diaspora press as a tool for preserving authentic language norms in conditions of a long-term foreign-language environment. The object of scientific study is the texts of Ukrainian periodicals in the USA of different waves of emigration, and the subject is the peculiarities of their orthographic reproduction.

The observations made in the work indicate that Ukrainian diaspora newspapers and magazines in the USA, created at different times, were not homogeneous in terms of linguistic organization. Thus, publications founded at the end of the 20th century or at the beginning of the 21st century retain the features of orthographic and grammatical organization (in connection with orthography), effective in the Ukrainian language since 1993 with a gradual transition to the spelling norms of 2019 (the newspapers "Hromada", "Chas i Podii"). The periodicals, whose work was initiated at the end of the 19th century and until the first half of the 20th century, maximally preserve and consistently reproduce the features of orthography recorded in the orthography of the Ukrainian language in 1928 and dictionaries printed during this period (the newspaper "Svoboda", the magazines "Visti Kombatanta", "Rozbudova Derzhavna"). Such manifestations indicate the preservation of the linguistic tradition, its continuity and progressive logical development, which makes it possible to create a unique linguistic environment in the diaspora and contributes to the strengthening of national self-consciousness and identity of its representatives.

Key words: *Ukrainian language, linguistic environment, national identity, diaspora, orthographic norm.*

Вступ. Періодичні видання української діаспори в Сполучених Штатах Америки – це один із головних інструментів збереження національної ідентичності. Упродовж багатьох десятиліть українські часописи в США створювали унікальне мовне середовище, яке засвідчувало розвиток і функціонування української мови поза межами материкової України й зміцнювало неперервність мовної традиції. Ця проблема вже тривалий час привертає увагу науковців. Так, Л. Козачевська [5], С. Романюк [11], О. Сидоренко [12] розглядали особливості функціонування української мови представників діаспори різних поколінь у поліетнічному середовищі. О. Тараненко досліджував питання впливу мови української західної діаспори на мовній ситуацію в Україні [15], а Ю. Краснікова здійснила спробу висвітлити відбиття чинних норм орфографії в мові періодичних видань української діаспори США [6]. В. Губарець [4] та Л. Біловус [2] вивчали українську етнічну пресу як інструмент збереження національної ідентичності українців і наголошували, що мова, разом із культурою,

освітою, релігією, є тим атрибутом, який уможлиблює збереження зв'язку з історичною батьківщиною й утвердження українськості в середовищі українських емігрантів [2, с. 4]. Незважаючи на значний доробок дослідників у цій царині, окреслена проблема не втрачає часності. Її актуальність зумовлена необхідністю вивчення лінгвальної моделі, за допомогою якої в діаспорній пресі відображена динамічність взаємодії українців в усьому світі загалом і в США зокрема.

Мета статті – проаналізувати особливості мовної організації публікацій в українській періодиці США. Окреслена мета передбачає виявлення специфічних рис на правописному та морфологічному (у зв'язку з правописним) рівнях, а також з'ясування ролі діаспорної преси як інструмента збереження автентичної мовної норми в умовах тривалого іншомовного середовища.

Об'єкт наукового вивчення – тексти українськомовних періодичних видань США різних хвиль еміграції, а предмет – особливості їхнього орфографічного відтворення.

Джерельною базою здійснюваного дослідження слугували тексти публікацій, оприлюднені в таких періодичних виданнях української діаспори в США: «Свобода» (1893) [8], «Розбудова держави» (1949) [1], «Вісті комбатанта» (1961) [10], «Час і події» (1996) [9], «Громада» (2017) [7].

Методи та методики дослідження. Сформульовані мета і завдання передбачають застосування таких методів: суцільної вибірки (для добору фактичного матеріалу), описово-аналітичний (розроблення системи аналізу обстежуваних мовних одиниць), зіставний (для виявлення визначальних рис).

Результати та дискусії. Спостереження засвідчують, що газети і журнали української діаспори в США, створені в різний час, не були однорідними за мовним доладуванням. Так, видання, засновані наприкінці ХХ століття чи на початку ХХІ, зберігають ознаки орфографії, лексичної та граматичної організації, чинні в українській мові від 1993 року, зокрема йдеться про газети «Час і події», що публікується в Чикаго від 1996 року, та «Громада», як друкований орган української спільноти Сан-Франциско, що діє від 2017 року. Часописи, робота яких була започаткована наприкінці ХІХ столітті і до першої половини ХХ, максимально зберігають риси, зафіксовані в правописі української мови 1928 і словниках, видрукованих у цей період. Прикладами таких видань є одна з найдавніших газет української діаспори «Свобода», перший номер якої побачив світ 1893 року, журнали «Вісті комбатанта» (від 1961 року) та «Розбудова держави» (від 1949 року в Німеччині, від 1954 – у США, з 1994 – в Україні; аналізували матеріали лише тих випусків, які були опубліковані в США). Розглянемо ці вияви більш удокладнено.

Порівняємо оприявлення орфографічних норм в окреслених виданнях. Так, однією з виразних ознак є написання відмінкових закінчень іменників ІІІ відміни, зокрема форми родового відмінка. Правопис у редакції 1928 року передбачав у формі родового відмінка закінчення **-и** [16, с. 26]. Дотримання цієї норми засвідчене в публікаціях журналу «Розбудова держави» за 1954 рік: *В ту 10-ту річницю смерти ми даємо малу пробу з його* [Олега Ольжича – О. Т.] *прозової спадщини <...>¹* [1] або *Основано його* [УСХД – О. Т.] *в 1920 р. тоді ще без участі в ньому П. П. Скоропадського* [1], «Вісті комбатанта» за 1961 рік (передрук у 2013): *В перших двох-трьох тижнях діяльності Самаританської Секції не було ніяких перепон з боку управи шпиталів вісті* [10], а також газети «Свобода» (випуски за 2025 і 2023 роки відповідно): *У сучасну епоху гльобалізації, соціальної мобільності та зростаючих міжкультурних конфліктів все більшої ваги набувають*

¹ В усіх ілюстраціях, наведених у розвідці, збережена орфографія першоджерел.

Усі приклади наведені в мікроконтекстах для кращого розуміння ситуації уживання тієї чи тієї мовної одиниці.

дослідження, спрямовані на міжкультурний діалог або *Крім готовності допомагати іншим, у волонтерів є ще спільний запит: їм потрібні правові роз'яснення та консультації* [8]. Проте в деяких дописах спостерігається поодиноке відхилення від цієї норми, як-от: *Об'єднані в переконанні, щиросердності й прагненні* [8] – матеріал за 1953 рік, проте в цьому ж номері газети в іншому дописі зафіксований приклад із закінченням **-и**: *Але практика показала, що підвищення заробітків залежить від збільшеної праці, від підвищеної продуктивності* [8]. Натомість у матеріалах газет «Час і події» та «Громада» натрапляємо на зразки, які засвідчують уживання норми 1993 року [17, с. 77]: *І саме тут головним завданням кожної нації є збереження свого коріння, своєї правдивої історії, своєї мови, духовності* <...> [9]; *26 років тому 1 грудня 1991 року відбувся всеукраїнський референдум щодо проголошення незалежності України* [7; публікація 2017 р.]. У публікаціях газети «Громада» до вересня 2022 року спостерігається дотримання того самого правила: *З розвитком організації, окрім навчання студентів технічним аспектам професійної діяльності, тут також приділяють значну увагу спеціалізованій англійській мові, правилам комунікації в ІЕ-галузі, етиці* [7; публікація 2020 р.]. Від вересня 2022 року газета пропонує публікації англійською мовою із незначним представленням матеріалів українською, тому засвідчення прикладів уживання тих чи тих форм не завжди видається можливим.

Трапляються певні відмінності й у написанні відмінкових закінчень інших іменників. Проте це пов'язано зі зміною не орфографічної норми, а морфологічної. Насамперед ідеться про зміну форми роду деяких запозичень. Наприклад, у «Правописному словнику» Г. Голоскевича лексеми *візита* [3, с. 80] й *аналіза* [3, с. 10] зафіксовані як іменники жіночого роду, а в СУМ-11 [13, с. 668; с. 41] та СУМ-20 [14] – як іменники чоловічого роду. Відповідно, зі зміною роду змінюються і відмінкові закінчення та їх правопис. На сторінках видань, які дотепер зберігають орфографічно-морфологічні риси, закріплені у «Правописному словнику», натрапляємо на незмінне вживання цих і подібних іменників у формі жіночого роду з відповідним оприявленням парадигми: *Згаданий твір був предметом неоднократного обговорювання його на сторінках «Розбудови Держави» і його аналіза виказує, що він був призначений як теоретична підмурівка консервативного табору українського суспільства* [1]; *Своє розуміння національного солідаризму він ілюстрував глибинною аналізою історичних процесів України* [1]; *18-го грудня прем'єр-міністр України Євген Марчук під час своєї візити до Польщі зустрівся з створення необхідних умов і прем'єр-міністром цієї країни Юзефом Олексою* [8; публікація 1995 р.]; *Візита Президента Зеленського до Польщі була доволі насиченою за порядком денним і за отриманими сигналами. Під час одnodенної візити він зустрівся з усім керівництвом Польщі – президентом, прем'єр-міністром, маршалками Сейму...* [8; публікація 2025 р.] та ін. У текстах газет «Громада» (*Маккейн вважав візит на майдан одним з найвищих моментів свого життя; Там був аналіз попередніх етапів національної ідеї* та ін.) та «Час і події» (*Днями на дискусійній панелі в рамках Мюнхенської безпекової конференції старший віцепрезидент Центру аналізу європейської політики Едвард Лукас представив новий звіт* <...> та ін.)

Зафіксовані випадки вживання лексеми **роль** (за сучасними граматичними ознаками: *При цьому роль Константинопольського патріарха з роками зводилася до ролі англійської королеви, тож Московський патріархат вже приміряв на себе роль лідера світового православ'я, без огляду на Вселенського патріарха Варфоломія* [7; публікація 2018 р.] та ін.) як іменника першої відміни м'якої групи – *роля*. Така форма цієї граматичної одиниці закріплена у «Правописному словнику» [3, с. 490] і представлена як єдино можлива в часописах, які дотримуються орфографічних і морфологічних норм, засвідчених у 1928 році:

Вони потребували його не з огляду на його минулий уряд гетьмана, а з огляду на його майбутню **ролю**, яку в цілій системі вони його родові приписували [1]; Є. Прімаков впевняє, нібито у випадку О. Еймса вирішальну **ролю** відіграли не гроші, а та обставина, що «советські люди створювали в нього краще враження у порівнянні з агресивністю, яка панувала у стінах Сі-Ай-Ей» [8; публікація 1995 р.] та ін.

Зареєстроване також уживання іменника першої відміни твердої групи **Венесуела** (за сучасною нормою) як **Венесуеля** [8; публікація 1995 р.]: **Штати затримали нафтовий танкер поблизу Венесуелі**, у той час коли Президент Дональд Трамп посилює нафтову блокаду режиму Ніколаса Мадуро. Танкер *Bella 1* під панамським прапором прямував до **Венесуелі** для завантаження. Якщо **Венесуеля** не зможе експортувати нафту, її резервуари для зберігання заповняться невикористаними запасами [8; публікація 2025 р.], що підтверджує його належність до м'якої групи.

Наведені ситуації зміни орфографічно-морфологічного статусу лексем засвідчують динамічність розвитку мови і поступальний розвиток її норм.

Розбіжності у використанні правил орфографії спостережені й у написанні слів іншомовного походження.

Уживання літер Ɂ і Ƀ

Так, у публікаціях газети «Свобода» і журналів «Вісті комбатанта» та «Розбудова держави» зареєстроване вживання літер Ɂ і Ƀ відповідно до §55 правопису 1928 року: давніші запозичення писати з Ɂ, а новіші з Ƀ [16, с. 45]. Це підтверджують такі приклади: **Делегат Індії в Об'єднаних Націях запевняв <...>, що треба дати не тільки Заходіві Ƀарантії**, що на нього не нападуть Совети, але й Советському Союзу **заɃарантувати**, що він безпечний від Заходу <...> – допис у газеті «Свобода» за 1953 рік [8] або ж за 2023: **Як і не отримала Ƀарантії безпеки, переговори, про які Київ веде з Вашингтоном уже кілька місяців** [8]; **Харчі, «американські дари», що були замаɃазиновані в залі «Сокола» будинку «Дністра», переносили в міру потреби <...>** [10] – публікація в журналі «Вісті комбатанта» за 2013 рік; **Дуже характерично, що сліду чистої спонтанної агресивности в Шевченковій творчості сливе нема** [1] та **З цим він <...>** [П. Скоропадський – О. Т.] **ніколи не погоджувався і докладав всіх старань, щоб справу поставити належно: організована В. Липинським організація визнає його вже дійсним гетьманом <...>** [1] – «Розбудова держави» за 1954 рік. У статтях, опублікованих у газетах «Громада» та «Час і події» не прослідковується розмежування Ɂ і Ƀ: в усіх випадках уживання спостережена Ɂ, приміром: **У березні 2005 року під час зустрічі делегації Вселенського патріархату з президентом Віктором Ющенком архієпископ Скопелоський Всеволод заявив <...>** [7; публікація 2018 р.]; **Не раджу налягати в Чехії на солодоці: коштовні страхування не гарантують якісні медичні послуги та наявність спеціалістів** [7; публікація 2022 р.]; **Наступного тижня США почнуть процес депортації мільйонів нелегальних мігрантів** [9] та ін., що вказує на правила відтворення запозичень за правописом 1993 року.

Відтворення м'якого л

Зразки, зареєстровані на сторінках газети «Свобода» та журналу «Розбудова держави», ілюструють норму правопису, що «новіші запозичення з західньо-європейських мов віддаємо м'яким л» [16, с. 44], як-от: **Естонія завершила першу десятку країн НАТО (Чехія, Бельгія, Чорногорія, Литва, Польща, Італія, Латвія, Ісландія та Словенія), які вже формалізувати підтримку українського членства в НАТО у подібних деклараціях** [8; публікація 2023 р.]; **США призупинили льотерію Green card** [8; публікація 2025 р.]; **США непублічно дозволили удари по тіньовій флоті РФ** [8; публікація 2025 р.]; **Ці святкування включали спільний Молебень на сходах канадського парламенту, офіційний бенкет <...>** [8; публікація

1988 р.]; *Безпосередність вислову, енциклопедичне знання – оце те, що я запам'ятав з першої нашої зустрічі* [1]; *Узагальнюючи всі наведені відомості, ми ніяк не можемо твердити про наявність ісламсько-татарського бльоку того часу, бльоку, що мав би бути базований на релігійному підложжі* [1]. У журналі «Вісті комбатанта» простежується непослідовність дотримання аналізованої норми: *Команда станції Тернопіль справила нас до Березовиці, де ми зачепили льокомотиву до двох вагонів, на платформі яких було дві гармати і муніція чи Майвець зачисляється до високих інсигній військово-морського флоту і під оглядом частоти свого застосування стоїть він серед військово-морських прапорів на третьому місці після національної військово-морської майви та після передньої майви, що на українському флоті була названа гюйсом та ін.* [10]. У публікаціях газети «Громада» та «Час і події» зареєстровані зразки передавання твердого л в описаних позиціях, приміром: *Складно знайти в польському парламенті іншу особу, яка б так сильно вболівала за майбутнє України <...>* [9]; *А російський Чорноморський флот взяв участь в окупації АРК Крим і Севастополя* [7; публікація 2022 р.] та ін.

Передавання чужого ia, ie, iu

У періодичних виданнях, заснованих до першої половини ХХ століття, зафіксовані ситуації відтворення *ia – ia, ie – ie, iu – iu* [16, с. 46], що підтверджують такі ілюстрації: *Все один і той самий варіант Любецького Зізду* [1]; *Збаразьку громаду відвідали представники соціального проєкту «Місія Ігоря Вітенька», добровольці та медики з Бельгії* [8]; *Багато книжок, виданих діяспорю, вислано в Києво-Могилянську академію, до Острозької академії, до Державного архіву-музею в Києві <...>* [8] та ін. На сторінках журналу «Вісті комбатанта» зареєстровані відмінні варіанти відтворення цих буквосполучень, зокрема: *Кілька годин перед відворотом нашої Армії, вечором 21-го листопада 1918 р. виїхали зі Львова всі члени Державного Секретаріату та майже всі члени Української Національної Ради* [10] та *Командири частин інформували про висліди реорганізації та фактичний стан їх частин, забирали слово в часі обговорювання докладів, проєктів і тому подібне* [10] та ін., що вказує на нерівномірність втілення норм, передбачених правописом редакції 1928 року. У газетах «Громада» та «Час і події» спостерігається послідовний перехід від правописної норми 1993 року [17, с. 100] до норми 2019 [18, с. 126]: *Влада в цих країнах стверджує, що йдеться про суто економічний проєкт* [7; публікація 2018 р.]; *Губернатор Дж. Р. Прицкер підписав два законопроєкти <...>* [9] – публікації до липня 2019 року; *Колишні міністри брали участь у підготовці проєкту цієї угоди, зокрема, «розпорядження Кабміну про його схвалення та проєкт Закону України про ратифікацію цієї угоди»* [7; публікація 2022 р.] та ін. – матеріали, опубліковані після ухвалення нині чинного правопису.

Відтворення дифтонга au

Наведемо приклади, де написання різнилося за різними редакціями правописів. Автори газети «Свобода» послідовно використовують варіант *ав*, як-от: *Книга відомого краєзнавця Івана Петренка „Три сповіді без причастя“ стала лавреаткою всеукраїнської видавничої премії ім. Віктора Лисенка. Книга може претендувати на всеукраїнську авдиторію* [8] та ін., як і передбачено правописом 1928 року [16, с. 48]. У публікаціях газети «Громада» засвідчене вживання *au* (і в матеріалах до 2019 року, і після ухвалення чинного правопису): *Після здобуття Україною незалежності лауреатами цієї нагороди у різні роки були Леонід Плющ, Тамара Гундорова <...> або Хочу перевести його на англійську мову, щоб розширити глядацьку аудиторію* [7] та ін.

Правопис i/u після шиплячих

Так, у газеті «Свобода» й у випусках раніших років, приміром 1975: *Перша дружина «Черника» закінчила сезон, займаючи передостаннє місце за першенство Мічиганської Ліги*

чи 1988: *Доказом «шиплячості» мало б нібито бути незацікавлення **Вашінгтону** політикою відпруження з комуністичною Кореєю, й у випусках пізніших, наприклад 1995 року: В останню неділю листопада ц. р. до нашого Храму Св. Михаїла в Сан **Франціско** завітав митрополит УПЦеркви в ЗСА і УАПЦ західньої діаспори блаженніший **Константин** <...> чи 2025: *Важливо, щоб для цього була достатня підтримка на політичному рівні у **Вашінгтоні*** [8] та ін. спостережене послідовне дотримання орфографічної норми передавання *i* після шиплячого, зафіксованої у правописі 1928 року [16, с. 46]. У статтях, оприлюднених у газеті «Час і події» трапляються випадки вживання в описуваній позиції як літери *i*, так і букви *u* (навіть у межах однієї публікації): <...> *З його ініціативи та ентузіазму у травні 1996 року вийшов перший номер газети, далеко не схожий на те видання, котре сучасні мешканці **Чикаго** і передмість звикли брати до рук щотижня у четвер <...> Ви можете слухати нас у прямому ефірі з понеділка по п'ятницю 10 до 11 ранку (по **Чикаго**) на хвилі 1240AM <...> – звернення головного редактора до читачів; або: **Вашингтон** запровадить нові тарифи проти Китаю на товари загальною вартістю <...>; 24 квітня у **чилійській** столиці Сантьяго було відкрито меморіальну дошку, присвячену видатній українській оперній співачці Соломі Крушельницькій* [9]. Проте більшість ситуацій, що відтворюють уживання *u* після шиплячих. У газеті «Громада» послідовного втілення норми правопису 1993 року [17, с. 101] і чинного [18, с. 128]: *Центром організованого життя української еміграції в Північній Каліфорнії стало місто **Сан-Франциско**; Візит носить приватний характер, тому Петро Порошенко здійснить поїздку до **Вашингтона** рейсовим літаком* [7] та ін.*

*Відтворення **e/ε** на початку власних назв і похідних від них*

В обстежених текстах газети «Свобода» (Міський голова Роман Полікровський представив Збаразьку громаду у **Європейському** парламенті в Брюсселі; **Евген** Тащин член УНС Відд. 233-го Т-ва Молодечий Відділ в Лорейн та ін.) і журналу «Розбудова держави» (І щойно з цього полотнища літературних здобуктів **Європи**, примінюючи психологічно-порівняльну методу, автор оцінював всі успіхи і невдачі українського мистецького слова та ін.) зафіксовані приклади вживання початкового *e* – за нормами правопису 1928 року. На сторінках газет «Час і події» та «Громада» спостережене вживання *ε* в початковій позиції, наприклад: *Заступниця глави МЗС з питань **європейської** інтеграції. У давніші часи – одна зі «співавторок» тексту Угоди про асоціацію між Україною та **ЄС** <...>* [9]; *Якщо процес створення української церкви піде таким темпом, як розраховують у Києві та Константинополі, то в **Європі** утвориться найбільша православна церква; А розмови про нашу провину в економічній кризі в **Європі** та «шкідливу» працьовитість тиснуть морально* [7] та ін., що засвідчує реалізацію норм правопису в редакції 1993 року, а пізніше – 2019.

Висновки. Викладене уможлиблює формулювання узагальнень про те, що періодичні видання української діаспори в США різняться щодо застосування орфографічних норм української мови. Ця відмінність полягає в тому, що часописи, засновані до середини ХХ століття, зберігають правописну традицію, утверджену українським правописом першого видання, тобто 1928 року (газета «Свобода», журнали «Вісті комбатанта», «Розбудова держави»), а ті, що почали свою роботу наприкінці ХХ століття чи на початку ХХІ (газети «Час і події», «Громада»), послідовно дотримуються норм правопису редакції 1993 року, а далі – 2019, що засвідчує тяглість традиції, з одного боку, і прагнення до її розвитку, змін і вдосконалення, – з іншого. Такі розбіжності вказують на те, що видання засновували представники різних поколінь емігрантів, які мали відмінний досвід використання чинних (у відповідний час) мовних норм. Однак незважаючи на різне бачення: збереження автентичної правописної системи (газета «Свобода», журнали «Вісті комбатанта», «Розбудова держави») чи вживання сучасних правил орфографії

XXI (газети «Час і події», «Громада»), засвідчується розгортання неповторного комунікативного простору, функціонування якого уможлиблює збереження мовної традиції, її розвиток і удосконалення, витворення самобутнього середовища, де українська мова виступає одним із маркерів національної ідентичності.

Логічним продовженням розпочатого дослідження буде вивчення морфологічної і синтаксичної організації текстів, створених українською мовою й оприлюднених на сторінках періодичних видань діаспори в США, з метою окреслення їхніх визначальних рис і виявлення впливу на розвиток граматичної норми.

Література:

1. Архів ОУН. URL: <https://ounuis.info/library/journals/2260/rozbudova-derzhavy.html>
2. Біловус Л. Українськомовна періодика української діаспори США у збереженні національної ідентичності (1991–2017 рр.) : дис. ... д-ра іст. наук. ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2019. 941 с.
3. Голоскевич Г. Правописний словник (за нормами українського правопису). Харків, 1929. URL: <https://r2u.org.ua/data/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%281929%29.pdf>
4. Губарець В. Українська етнічна преса у Північній Америці: історія і сучасність. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2006. Т. 22. С. 60–68. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1451>
5. Козачевська Л., Сидоренко О. Мова української діаспори як віддзеркалення мовної свідомості та мовної діяльності носіїв-білінгвів. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 46(2). С. 142–151. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2013_46\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2013_46(2)_20)
6. Краснікова Ю. І. Вплив чинних правописних норм на мову преси української діаспори США. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Т. 1. Вип. 34. С. 42–47. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/34/part_1/9.pdf
7. Офіційний сайт газети «Громада». URL: <https://hromada.us/en/newspaper>
8. Офіційний сайт газети «Свобода». URL: <https://archive.svoboda-news.com/pdf-1995/>
9. Офіційний сайт газети «Час і події». URL: <https://www.chasipodii.net/>
10. Офіційний сайт журналу «Вісті комбатанта». URL: <https://komb-a-ingwar.blogspot.com>
11. Романюк С. 3. Особливості функціонування рідної мови діаспорних українців у поліетнічному середовищі. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. Вип. 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_5_25
12. Сидоренко О. Особливості письмового мовлення української діаспори четвертої хвили (на матеріалі інтернет-видання УСІМ). *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2009. Вип. 1. Кн. 1. С. 192–198. URL: <https://enpuir.udu.edu.ua/entities/publication/1a022235-51aa-4f00-b6f5-33beb2204576>
13. Словник української мови. В 11 томах. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1970. 799 с.
14. Словник української мови. У 20 томах. URL: <https://sum20ua.com>
15. Тараненко О. Мова української західної діаспори і сучасна мовна ситуація в Україні. *Мовознавство*. 2013. № 2–3. С. 63–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2013_2-3_7.
16. Український правопис. Видання перше. Харків, 1929. URL: <https://r2u.org.ua/data/other/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81-1928.pdf>.
17. Український правопис. Видання п'яте. Київ: Наукова думка, 1993. 240 с.
18. Український правопис. Київ, 2019. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgicclefindmkaj/https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2024/_2019.pdf

References:

1. Arkhiv OUN [Arkhive OUN]. Retrieved from: <https://ounuis.info/library/journals/2260/rozbudova-derzhavy.html> [in Ukrainian].
2. Bilovus, L. (2019). Ukrainskomovna periodyka ukrainskoi diaspory SShA u zberezheni natsionalnoi identychnosti (1991–2017 rr.) [Ukrainian-language periodicals of the Ukrainian diaspora in the USA in preserving national identity (1991–2017)]: dys. ... d-ra ist. nauk. TNPU im. Volodymyra Hnatiuka. Ternopil [in Ukrainian].

3. Holoskevych, H. (1929). Pravopysnyi slovnyk (za normamy ukrainskoho pravopysu) [Spelling dictionary (according to Ukrainian spelling norms)]. Kharkiv. Retrieved from: <https://r2u.org.ua/data/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%281929%29.pdf> [in Ukrainian].
4. Hubarets, V. (2006). Ukrainska etnichna presa u Pivnichnii Amerytsi: istoriia i suchasnist [Ukrainian ethnic press in North America: history and present]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky*. T. 22. S. 60–68. Retrieved from: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1451> [in Ukrainian].
5. Kozachevska, L., Sydorenko, O. (2013). Mova ukrainskoi diaspory yak viddzerkalennia movnoi svi-domosti ta movnoi diialnosti nosiiv-bilinhviv [The language of the Ukrainian diaspora as a reflection of the linguistic consciousness and linguistic activity of bilingual speakers]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu*. Vyp. 46(2). S. 142–151. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2013_46\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2013_46(2)_20) [in Ukrainian].
6. Krasnikova, Yu. I. (2024). Vplyv chynnykh pravopysnykh norm na movu presy ukrainskoi diaspory SShA [The influence of current spelling norms on the language of the press of the Ukrainian diaspora in the USA]. *Zakarpatski filolohichni studii*. T. 1. Vyp. 34. S. 42–47. Retrieved from: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/34/part_1/9.pdf [in Ukrainian].
7. Ofitsiyni sait hazety «Hromada». Retrieved from: <https://hromada.us/en/newspaper> [in Ukrainian].
8. Ofitsiyni sait hazety «Svoboda». Retrieved from: <https://archive.svoboda-news.com/pdf-1995/> [in Ukrainian].
9. Ofitsiyni sait hazety «Chas i podii». Retrieved from: <https://www.chasipodii.net/> [in Ukrainian].
10. Ofitsiyni sait zhurnalu «Visti kombatanta». Retrieved from: <https://komb-a-ingwar.blogspot.com> [in Ukrainian].
11. Romaniuk, S. Z. (2013). Osoblyvosti funktsionuvannia ridnoi movy diaspornykh ukraintsiv u poliet-nichnomu seredovyschi [Peculiarities of the functioning of the native language of diasporic Ukrainians in a multiethnic environment]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Vyp. 5. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_5_25 [in Ukrainian].
12. Sydorenko, O. (2009). Osoblyvosti pismovoho movlennia ukrainskoi diaspory chetvertoi khvyli (na materialii internet-vydannia USIM) [Peculiarities of the written speech of the Ukrainian diaspora of the fourth wave (based on the material of the online publication USIM)]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 8. Filolohichni nauky (movoznavstvo i literaturoznavstvo)*. Vyp. 1. Kn. 1. S. 192–198. Retrieved from: <https://enpuir.udu.edu.ua/entities/publication/1a022235-51aa-4f00-b6f5-33beb2204576> [in Ukrainian].
13. Slovnyk ukrainskoi movy (1970). [Ukrainian language dictionary]. V 11 tomakh. T. 1. Kyiv [in Ukrainian].
14. Slovnyk ukrainskoi movy [Ukrainian language dictionary]. U 20 tomakh. Retrieved from: <https://sum20ua.com> [in Ukrainian].
15. Taranenko, O. (2013). Mova ukrainskoi zakhidnoi diaspory i suchasna movna sytuatsiia v Ukraini [The language of the Ukrainian Western diaspora and the modern linguistic situation in Ukraine]. *Movoznavstvo*. № 2–3. S. 63–99. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2013_2-3_7 [in Ukrainian].
16. Ukrainskyi pravopys (1929) [Ukrainian spelling]. Vydannia pershe. Kharkiv. Retrieved from: [1929https://r2u.org.ua/data/other/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81-1928.pdf](https://r2u.org.ua/data/other/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81-1928.pdf) [in Ukrainian].
17. Ukrainskyi pravopys (1993) [Ukrainian spelling]. Vydannia piate. Kyiv [in Ukrainian].
18. Ukrainskyi pravopys (2019) [Ukrainian spelling]. Kyiv. Retrieved from: chrome-extension://efaidn-bmnnnibpcjpcglcfindmkaj/https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2024/_2019.pdf [in Ukrainian].

Стаття поширюється
на умовах ліцензії відкритого доступу
(CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 20.11.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 17.03.2026